

VEČERNI LIST

Posamezna številka 40 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 40 vin.

Cene po pošti:

31 celo leto . R 40—
za pol leta . R 20—
za četrt leta . R 10—
za 1 mesec . R 3-50

Za Ljubljano mesečno 3 R

Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6

Ureda. telefon št. 5.

Sijajni shod v Trziču.

V nedeljo dne 14. t. m. se je vršil javen ljudski shod v našem Domu v Trziču. Velika dvorana nabito polna. Udeležili so se shoda kršč. socialci in socialdemokratski delavci, tržiško meščanstvo in kmetje iz okolice. Govoril je bivši deželni predsednik dr. Brejc o politični situaciji ter bral strahovite levite demokratsko-socialistični vladi. Socialisti so že cel teden

skrbno pripravljali na to zborovanje. Nastopila sta dva njihova govornika, ki sta se do kosti osmešila. Vodja tržiških socialistov je napadel Protiča kot klerikalec in Pribečeviča imenoval članom naše stranke. Smeh in grohot je sledil njegovim izvajanjem. Uspeh našega nedeljskega nastopa je bil sijajen in bo imel gotovo dobre posledice za našo stvar.

Narodno predstavništvo odgodeno.

LDU Belgrad, 15. decembra. Danes popoldne je bila seja ministrskega sveta,

na kateri je bil podpisan ukaz za odgoditev parlamenta za dva meseca.

Dr. Šušteršič v tuji službi.

Pod tem naslovom prinaša zagrebška »Riječ SHS« brzojavko iz Belgrada z dne 14. t. m., ki slove: Črnogorski poslanci so dobili poročilo, da se med bandami, ki jih oborožuje bivši kralj Nikola kakor tudi v njegovem imenu italijanska vlada, nahajajo tudi slovenski vojaki iz raznih italijanskih ujetniških taborov. Črnogorski poslanci so obveščeni, da je eden glavnih agitatorjev za bivšega kralja Nikolo dr. Šušteršič, ki v sporazumu s habsburškim dvorom skuša pridobiti slovenske ujetnike v Italiji za boj proti Jugoslaviji in ki dela po instrukcijah, dobjenih od bivšega cesarja Karla in

njegove kamarile. Obstoje informacije, ki pravijo, da je dr. Šušteršič bil nedavno v Italiji, kjer je uporabil velike vsote denarja za propagando med slovenskimi vojaki, ki se nahajajo v taboriščih v obupnem stanju ter so s strani Italijanov izpostavljeni največji bedi in gladi. Dr. Šušteršič deluje med njimi z velikimi obljubami in denarjem. Tem ujetnikom obetajo tudi agitatorji bivšega kralja Nikole velike vsote, svobodo in dobro hrano, pa z ozirom na to ni čudno, ako moralno slabše narave podležejo agitaciji ogabnih elementov. — Tako »Riječ SHS«.

Vladni škandal v Bosni.

Strašno izrabljanje delavcev.

Glasi jugoslovanske socialno-demokratske stranke za Bosno in Hercegovino, »Zvono«, priobčuje na uvodnem mestu apel socialističnega poslanca Jovo Šmitrana na ministrski svet v Belgradu, v katerem razkriva obupne razmere bosanskega delavstva v tujih kapitalističnih podjetjih in korupcijo uprave, ki je tem kapitalističnim družbam omogočila nadaljnjo izkoriščanje dežele in ljudstva. Šmitran pripoveduje:

Te dni sem obiskal delavstvo na žagi »Una« v Bos. Dubici. Našel sem strašne razmere, slike rimskih sužnjev. Za stanovanje je dala tujo trdka domačim sinovom barako — bivšo karanteno za kužne bolezni. Baraka stoji v blatnem močvirju in nima poda. Okoli nje in v njej je blata do kolena. Strašen smrad jo napolnjuje. Peč razgreva to kužno ozračje. Ob straneh stoji gole »prične« — brez slame. Na prič-nah leže okostnjaki mladih bosanskih sinov — večinoma muslimanov v starosti 14. do 20 let. Prišli so sem iz lačnih krajev, da bi služili kruh. A grenak je ta kruh: trdka daje vsakemu po 6 kg pokvarjene kornuzne moke na teden, iz katere si na peči v baraki pečejo kruh n kuhajo polento.

Uboji delavski mučeniki so pred polancem dvigali roke in jokali: »Gospod, pomagaj nam, mi umiramo!« 15letni fant je razgalil jopič in pokazala so se njegova gola, suha rebra: »Gospod, dve leti že delam pri tej firmi, pa nimam niti srajca!« Za njim so odpeli jopiče vsi ostali delavci in niti eden izmed njih ni imel srajca! Ti ubogi ljudje so napolnjeni, ne slačijo so in ne umivajo se nikoli in leže na golih des-tah.

In kdo je ta firma? To je madjarska

anonimna delniška družba, katere akcije se glase na donosilca, 5000 delnic je v rokah generalnega ravnatelja Hermana. Centrala tega podjetja je bila seve do boljševiškega režima v Budimpešti, potem pa je pobegnila v Zagreb. Vlada je svoj čas odredila likvidacijo tega tujega podjetja in za likvidatorja imenovala dva domačina. Pred kratkim pa je nenadoma došel iz Belgrada od ministrstva za šume in rude (Minister Kristan), da se likvidacija ukine, ker da je ta firma jugoslovansko podjetje.

Kakšno je to jugoslovanstvo? Po razglasu likvidacije je firma za dobre novce najela belgajrškega advokata dr. Čedo Kostiča, ki je neprestano letal v ministrstvo za rude in šume, dokler ni končno z načelnikom tega ministrstva našel način (!), da se firma proglasi za jugoslovansko podjetje. Danes je likvidacija ukinjena in urad-jarski žid Singer igra dalje ulogo rablja nad domačimi sinovi, ki jih je lakota pri-gnala v njegove roke.

»Pa to ni edini slučaj. Naš list — »Zvono« — je že pred časom prinesel notico, da je firma Ajzler in Ortlieb v Zavidoviču — za dubiško »Uno« največje in naj-zloglasnejše podjetje v izkoriščanju našega delavskega ljudstva — plačala 200.000 K za to, da dobi državljanstvo v Jugoslaviji. Na to beležko list še do danes ni prejel vladnega popravka!

Enako je z ukazom o izgonu tujcev. Določeno je bil rok, toda naši advokati so pohitili v Belgrad, potrkali na ministrska vrata, in izgon se je odgodil.

Kaj naj vse to pomeni? Ste-li navadni komedijanti ali ministri? Ali je korupcija v naši deželi že tako daleč, da je mogoče za denar vsakogar kupiti?

Velika eksplozija v Belgradu.

LDU Belgrad, 16. decembra. Včeraj ob petnajstih se je potreslo središče mesta okoli saborske cerkve vsled eksplozije, kateri je sledila druga, še močnejša. Podrobnosti so se izvedele šele danes dopoldne. V hiši, kjer je trgovina Vasiča in Milovanoviča, na ogulo ulice Cara Lazarja in ulice kralja Petra, je eksplodiral zaboj dinamita pri izkpladanju v skladišče

Adolfa Müncha. Voznik je bil ranjen in je pobegnil. Takoj je prihitela požarna bramba. Med razvalinami so našli enega mrliča. Govori se pa, da je pet mrtvih in 30 ranjenih. Sosednje hiše so močno poškodovane. Orožniki so postavili kordon, ker se ne ve, če ni v porušeni hiši še kaj eksplozivne snovi.

Novi uspehi boljševikov.

LDU Moskva, 15. decembra. (DunKU. Brežično.) Frontno poročilo z dne 14. decembra: Na južni fronti smo izvojevali znatne uspehe. Izgnali smo sovražnika iz kijevskih predmestij in ga vrgli na drugi breg Dniepra. Pri tem smo zarobili mnogo

ujetnikov in 13 topov. V odseku Kremenčuk so rdeče čete osvojile Sniatyn in uplenile pri tem pet lokomotiv in 150 železniških voz. Zapadno stoje rdeče čete 20 vrst od Krupianska. Na vzhodni fronti so uporniki zavzeli mesto Barnaul. Rdeče čete stoje 70 vrst zapadno od Novonikolajevska in korakajo proti Semipalatinsku.

V močvirju.

Zamočvirjena leži danes socialna demokracija, nezmožna in nemogoča brez poleta, udana le svojim voditeljem, ki mislijo mesto nje — za sé, delajo mesto nje — za sé, prepuščajoč sedaj, ko imajo moč v roki vse socialno-politično delo le buržuaznim tovarišem na ministrskih stolcih. Kaj jih sedaj briga masa delavskega proletarijata! Kaj jih briga delavska zakonodaja!

Kako dobro mora poznati voditelj ruskih boljševikov duševno ustrojstvo socialno-demokratskih voditeljev, ko jih je proglasil za izdajalce delavske stvari. Kako dobro so poznali francoski sindikalisti duševno razpoloženje teh delavskih voditeljev, ko so proglasili, da jih politika korumpira in zamočvirja! Pri nas uvidevamo resnico teh besedi dan na dan jasneje. Voditelji SHS socialnih demokratov so podali žalosten dokaz, da je imel prav Ljennin, da se sindikalisti niso motili.

Vojni dobičkar je najgusnejša prikazen našega časa. Kakor hijena, ki žre mrliča na bojišču, je iskal ta nečloveški stvor svojega profita iz bede vseh delavskih stanov. Vsa poštena javnost je klicala po maščevanju, klicala na delo, da se tem človeškim hijenam zaseže premoženje, da se uvede davek na vojne dobičke. A še danes ga ni. Pač pa smo pod vladno socialistov in demokratov doživeli, da so jemali 20 odstotkov trdo prisluženih novcev najrevnejšim, tistim, ki že itak omagujejo. Socialistični voditelji sede skupno s stranko starih in novih kapitalistov, se rokujejo z njimi. Kdo bi imel korajže dovolj, da jim napove zaplembo krivično pridobljenega premoženja! Posebno je to težko, ko bi pri tem trpel občutno tudi njihov lastni žep! Hijena — vojni dobičkar je varen pred to gospodo — žepi ljudskih mas so plen socialistične modrosti!

Koliko brezpotrebne govorenje je bilo radi razdelitve veleposesti! Kako lahko bi se bilo s tem v zvezi rešilo tudi vprašanje delavskih domov, delavskih stanovanj, vprašanje, ki je neizmerne socialnega pomena. Na mestu agrarne reforme in delavskih domov vidimo krasne vile socialističnih voditeljev, delavec pa še dalje stanuj v kleti in barakli!

Prevažna je zahteva po delavski zbornici. Niti duha niti sluha ni o tem, da bi delavec v svoji zbornici odločal o svojih postavah. Pač pa socialistični voditelji zapirajo delavce v ječe in jim groze s klofutamami, če se predzrežno vpričo socialističnih veličanstev povedati svoje zahteve.

Zlate čase je pričakoval naivni socialistični proletarec, ko je njegov sodrug Bugšeg prevzel prehrano. Sedaj bo zastopil sladkor in kruh in moka — si je mislil —, in vsega bo dovolj. Pa sodrug Bugšeg se je vozil in se vozil po državi SHS zastopni, vleče ministrske dijete, s hrano je preskrbljen, agitira za soc. demokracijo, sladkorja mu ne manjka. Pač pa v žitnici srednje Evrope, v Jugoslaviji, manjka delavstvu kruha in sladkorja. Mesto sladkorja smo pred kakimi 10 dnevi brali uprav turški ferman prehranjevalnega urada, da sladkorja ni, da bo drag, da ga bodo trgovci kupovali, od njih naj ga delavec kupuje, če ga hoče imeti, Bugšeg se za take bagatele nima časa brigati. On se vozi po di-jetah, agitira za stranko, je bogat, ima dovolj sladkorja in kruha. Delavec, ti pa si pripasaj jermen, izprazni v malho verižnikov svojo denarnico in zabavlaj proti klerikalizmu. To te bo nasitilo.

Bedna je delavska deca, potrebna je pomoči. Socialnih postav v varstvo dece pričakujemo. In socialistični ministri so storili dovolj, storili so, kar edino znajo, pomagali so, da je izšel šolski načrt, ki otrokom jemlje pouk v krščanskem nauku. Boj proti cerkvi in veri je edino delo, ki ga znajo ti gospodje.

Socialno zavarovanje je delavska zahteva. Prejšnji minister Gostinčar je začel zbirati gradivo za ta važni socialni zakon. Sklical je posvetovanje vseh delavskih organizacij v Belgrad, da se tam o tem načrtu delavstva samo izreče. Izdelal je zakon o 8 urnem delavniku. Predno ga je podpisal, se je moral umakniti socialistu Koracu. Sedaj ta vlada tam. Korac se je

podpisal pod Gostinčarjevo delo o osmurnem delavniku, in od tedaj dalje počiva ta mož. O delavski enketi, — o soc. zavarovanju ni ne duha ne sluha. Enkrat se je podpisal pod tuje delo in sedaj se tudi on vozi okrog za dijete in agitacijo.

In socializacija podjetij! Kako daleč smo se od nje! Celo medvojne pridobitve, kakor je aprovizacija po obratih, s pomočjo socialne demokracije jemljejo kapitalisti delavstvu. Socialistični vodje rešujejo uboge kapitaliste skrb z delavsko aprovizacijo. Par raztrganih in umazanih krom-poviška porivajo delavcu v roke in — molči!

Socialna demokracija jadra v zasmrjenih lužah buržuazije. Dekla je kapitalizmu, za delavske zahteve je gluha, njeni voditelji so postali kapitalistični buržuaji.

Pošteno delavstvo! Kako dolgo boš še sledilo tej stranki, ki je prodala za več ko 30 srebričkov svojo čast, svoje voditelje in delavske koristi! Obrni hrbet močvirju! Proč od socialne demokracije!

Zenska volilna pravica.

Demokrati hočejo razširiti veljavo srbskega volilnega zakona na celo državo in potem izvesti volitve. Obetajo sicer, da ga bodo primerno revidirali. Mogoče je pa že ugotoviti, da bo v volilnem zakonu ostala cela vrsta določb, ki bodo omejevale volilno pravico ljudskih množic. Ostala bo tudi določba, da imajo volilno pravico samo moški in da je žensstvo po ogromni večini izključeno od vsakega vpliva na zakonodajo. Ne gre za to, ali s tem »demokratje« prelomijo svoje obljube, — o njih-vih obljubah si je tudi že povprečen Jugoslovan ustvaril gotovo mnenje — gre za neprimerno važnejšo odločbo. Prvi zbor ljudskih zastopnikov bo položil temelje državi, ji določil ustavo, utisnil ji bo za desetletja naprej gotov pečat. Vprašanje je, ali bo žensstvo, ki je v odlični meri sodelovalo pri delu za Jugoslavijo, še nadalje politično brezpravno, ali ne bo imelo besede, ko se bo določal notranji ustroj države, ki so jo pomagale tvoriti tudi njene roke. Naše žensstvo je tej nalogi doraslo. Vojna je bila trda politična šola in v njej se je slovenska žena sijajno obnesla, dokumentirala je svojo zrelost, pokazala je, da zna samostojno misliti in da hoče sodo-odločevati tudi v političnem življenju. Če je bilo žensstvo tedaj zrelo, ko je šlo za osnivanje co in v istem obsegu, kot bi zahtevali za ujedinenje, — zakaj naj bi danes ne imelo pravice sodo-odločevati? Z isto pravico in v istem obsegu, kot bi zahtevali za vojake na fronti volilno pravico, jo zahtevamo za žensstvo! Je zaklical Wilson v senatu. Pri nas je žensstvo v odločilnem trenutku stopilo v politično areno, — danes pa ga demokracije zopet skušajo potisniti v politično brezpravnost in obsoditi v molk.

Ne samo v političnem, tudi v gospodarskem življenju se je pomen žensstva v zadnjih letih zelo povečal. Nikdar slutena energija, ki so jo razvile predvsem naše delavske in kmečke žene, da so mogle sredi vojne lakote, aprovizacijskih nadlog, sredi revizicij in raznih komisij same voditi gospodinjstva delavskih domov in kmetijskih posestev, ta energija je obvarovala naš narod pred gotovim gospodarskim polomom. Vojna leta so v njih vzgojila samostojnost mišljenja, aktivno energijo, ki bo mogla oploditi vse naše javno življenje.

Kljub vsemu temu bodo šli demokratje svojo pot — pot reakcije in nazadnjaštva.

Njim ni za politično načelo, vse kaj drugega jih vodi. Blok zastopnikov velebank se boji, da bi žensstvo, ki je od njih materialno in duševno neodvisno, moglo na način, za nje neprijeten, vplivati na izid volitev. Predvsem gre tu za gospodarsko premoč kapitalističnega razreda. Veliko ulogo pa igra želja po mandatih, osebno častehlepe. Da ohranijo svoj sistem na krmlu, so zavrgli demokratično načelo splošne ženske volilne pravice. To nas ne sme presenetiti. Ljudje, ki so lani klečali pred nekronanim kraljem Mažarske, Tiszo in ki letos uvajajo macedonski poli-

cijski sistem v Slovenijo, ne bodo žagali veje, na kateri sede. Zrasli so z absolutizmom, z njim žive in s pomočjo protiljudske volilne pravice ga bodo skušali vzdržati. S svojega stališča, z vidika kapitalizma, imajo čisto prav, če se branijo ženske volilne pravice.

Bolj čudno dirne, da gredo z zastopniki meščanskega kapitala tudi slovenski razredov samih, in za enake pravice in da vsaj v teoriji tudi naši — prisegajo na erfurtski program. V tem temeljnem programu socialne demokracije se svetovni soc. demokratski proletarijat navdušuje »za odpravo vsake narodne nadvlade in razredov samih in za enake pravice in enake dolžnosti vseh brez razlike spola in pokolenja«. Seveda, marksisti od časa do časa preidejo iz propagande za revolucijo v mirne, a zato tembolj gnile vode kompromisov. Sedanji kompromis bode pa trdo plačal med drugimi tudi ženski proletarijat, ki ne bo imel v državi besede, če mu je ljudske stranke ne pribere.

Kakor je videti, ženska volilna pravica ne bo padla ljudstvu kot zrel sad v roke. Boj za žensko volilno pravico bo vrkel žarko luč na naše politične razmere in to bo zdravo. V ognju prakse se bo preizkušalo, ali so programi pristni, ali so samo cunjne papirja. Začelo se bo še jasneje ločitev duhov. Ljudske množice, ki jim je danes bolj kot kdaj prej na tem ležeče, da si pridobijo odločilen vpliv v državi, pojdejo v boj za svoje pravice, v prvi vrsti v boj za demokratsko volilno pravico. Daleč nekje zadaj bodo pa »demokratje« zavirali razvoj. Ženska volilna pravica je danes že globoko utemeljena zahteva širokih plasti naroda. Zmagala bo in to prej, kot si to demokratje mislijo.

Pogajanja za predujem.

LDU Belgrad, 15. decembra. »Politika« poroča iz Pariza: Pogajanja naše misije zaradi predujema ne napredujejo tako gladko, odkar je minister Loucher odpotoval v London. Ministra Stojanović in Drasković sta posetila nekatere zavezniške eksperte in sta z njimi diskutirala o modalitetah predujma dveh milijard frankov, kateri smo zahtevali.

Polovica odeskega prebivalstva pomor enega?

LDU Pariz, 14. decembra. (DunKU.) Glasom vesti, ki jo prinaša »Temps« iz Odese, so boljševiki pomorili skoro (1) polovico prebivalstva v mestu, ki ga imajo zasedenega. Judovski (ahal) protiboljševiki, kakor tudi meščani iz sosedščine so bili postavljeni pred revolucionarno sodišče in po kratkem zaslišanju ustreljeni.

Politične novice.

Za vojne ujetnike v Italiji. Zastopstvo naše države v Parizu je izročilo mirovni konferenci noto, v kateri opozarja na trpljenje velikega števila Jugoslovancev, ki trpe grozne duševne in telesne muke v laškem ujetništvu.

Kdo je upeljal svobodno trgovino. »Naprej« trdi, da je dr. Korošec vpeljal svobodno trgovino. Vpeljal jo je dr. Petričič in v kabinetu je tedaj sedel tudi socialistični velmož Vitomir Korač.

Rekvizicija žita. Velikanski hrup je vzdignil Adolf Ribnikar po slovenski domovini, ko je dr. Korošec meseca maja v parlamentu izjavil, da je počel vse priprave za točno in sigurno prehrano prebivalstva in da je predvidel kot eno možnost tudi rekvizicije, seveda le pri banatskih veleposesnikih. Sedaj je, kajpada za pol leta prepozno, isto odredil Bugšeg, minister v demokratsko-socialistični vladi, in Adolf Ribnikar je tih, niti tega ne upa povedati, da je demokratsko-socialistična vlada zelo počasna.

Zamorcji se perejo. Dopisni urad v Ljubljani uganja zadnji čas strankarsko politiko, koje ost je obrnjena proti nam. Odkod jemlje urad svoje izpade na nas, ali iz ovaduških dopisov J. D. S. ali njene Samostojne kmetske filialke ali pa iz spisov, ki jih mu daje dr. Žerjav na razpolago, je vseeno. Glavno je, da je poročevanje pristransko. Kakor hitro se izmeni vlada, se mora korenito izmeniti tudi ta urad, ki tako nekorektno nastopa proti nam. Iz uljudnosti prinašamo to le opravičilo dopisnega urada: »Z ozirom na notico »Ovaduštvo na deželi«, objavljeno v današnji 229. številki »Večernega lista«, ugotavlja podpisani Dopisni urad, da je bilo poročilo o shodih v Leskovcu pri Krškem in v Cerkljah, objavljeno od podpisanega urada dne 13. t. m., posneto iz uradnih spisov. Trditve omenjene notice, da je »dopisni urad dobil objavljeno denunciacijo (?) iz krogov JDS«, je torej netočna in vsa na to premiso navezana nadaljna izjavanja so le hipotetična. Zato Vas prosimo, da blagovolite dotično notico v tem smislu popraviti.« — Dopisni urad bi vendar moral vedeti, da je zadeva tako dolgo, dokler ni preiskana in ugotovljena, denunciacija, magari da je vzeta tudi iz »uradnih spisov«, Sicer pa je tudi

uradni vir, ako dr. Žerjav stavi denunciacije JDS svojim uradom na razpolago. Nepristranost in korektnost zahtevamo in nič več!

+ Socialna velikodušnost argentinskih katoličanov. Dne 8. sept. l. l. so se sešli škofje v Argentini k skupnemu posvetovanju. V pastirskem listu, ki so ga nato razposlali, so omenjali, da se socialno vprašanje ne da povoljno rešiti z majhnimi poskusi, marveč se je treba lotiti velikopoteznega poskusa. Ustanoviti se mora socialna ljudska pisarna, ki naj skuša delavcu zagotoviti zdravo življenje iz fizičnega in npravnega stališča. Odstaniti je treba nezadovoljnost, ki je »mati revolucije«. Škofje so odredili prostovoljne nabirke in sicer dve nedelji zaporedoma po cerkvah. Nabrala se je velikanska svota 10 milijonov pezov. (Po naši sedanjí valuti 130 milijonov K.) S tem denarjem bodo ustanovili: 1. Ljudsko pisarno za dobrodelnost, 2. Ljudska stanovanja, 3. Delavsko visoko šolo, 4. Deželne posojilnice, 5. Ženski tehnični zavod, 6. Mladinski vzgojni Athenäum, 7. Zvezo delavcev z izključitvijo revolucionarnih agitatorjev, 8. Podpirale se bodo vse že obstoječe dobre naprave in ustanove. Ali bi se pri nas kaj takega obneslo?

+ Dr. Ante Tresić-Pavičič bo imenovan za poslanika v Madridu.

Dnevne novice.

— Peter Bohinjec — umrl. V nedeljo je umrl v Dupljah na Gorenjskem župnik Peter Bohinjec, znan slovenski ljudski pisatelj. Bil je sošolec našega pokojnega Krčka. Za duševni in telesni blagor svojega ljudstva vneti kot duhovnik in človek naj uvažja pri Gospodu obilo plačil! Pogreb je bil danes dopoldne.

— Osebnosti s pošte. Za poštarja v Šmarjah pri Jelšah je imenovan poštni oficijant Albert Conč. Poštni praktikant Ivan Laznik, dodeljen računskemu oddelku poštne in brzojavne ravnateljstva v Ljubljani, se je odpovedal službi.

— V Ameriki umrli rojaki. V Rockdalju je umrl salunar Pavel Tratnar, Ličan, oženjen s Slovenko. — Dne 20. novembra je umrl v Jalsetu John Škof iz Lokvice pri Metliki. — Iz Clevelanda Ohio se poroča, da je utonil v jezeru Erie 26 letni Franc Steklasa. Rainik zapušča vdovo in enega otroka. — V Jolietu je umrl Matija Glavic v starosti 34 let. Doma je iz Kleči pri Žužemberku. V Ameriki je bival 17 let. — V Collinsburgu Pa. je umrla Marijeta Kačner, roj. Habjan, doma iz Mengijske Loke. — V Sheboygan Wis je umrla soproga rojaka Jožefa Godec v Virginia Minn. pa Marija Bajc iz Cerknice, ki zapušča pet nedorastlih otrok.

— Vidiranje postnih listov. Glasom brzojavke, došle Dravski divizijski oblasti, je vrhovna komanda z O. br. 46232 od 14. t. m. odredila v sporazumu z ministrom vojne in ministrom notranjih zadev, da se od 15. decembra t. l. dalje vidiranje postnih listov za inozemstvo ne vrši več po vojaških oblastih. Vsa ta služba preide od tega dneva na policijsko oblast. Ministrstvo za notranje zadeve je to službo reguliralo tako, da bodo dovoljno varovani državni interesi. Po tej naredbi preneha vidiranje postnih listov za inozemstvo pri vojaških oblastih na ozemlju vse Dravske divizije. Oddelek za vidiranje postnih listov pri Dravski divizijski oblasti se razpusti z 17. t. m.

— Kaj pa z vojnimi ujetniki, ki se nahajajo v japonskem ujetništvu? V zadnjem času se vedno čita po časopisih o vojnih ujetnikih, ki se nahajajo v Italiji in Sibiriji, toda kaj je z našimi ujetniki, ki se nahajajo na Japonskem, o tem ni nobenega glasu. Nahajajo se že od l. 1914 v ujetništvu. Nekateri ujetniki druge narodnosti so se že vrnili, toda od naših se ne sliši ničesar. Zato prosimo vlado, da preskrbi da se tudi naši vojni ujetniki z Japonskega vrnejo v najkrajšem času!

— Tudi na železnici več redal. Delavec nam piše: Na povabilo železniskega ravnateljstva samega so si delavci, dijaki in uradniki, ki se vsak dan vozijo v Ljubljano, kupili tedenske, oziroma mesečne vozne listke. Jutranji gorenjski vlak pa prihaja zadnji čas v Ljubljano z redno, včasih več kot enournno zamudo; delavci pa morajo za »znižano vozno ceno« peš v Ljubljano ali morajo izostati od dela. Ne vemo, zakaj bi na kratki gorenjski progi vlak ne mogel voziti redno. Sliši se tudi, da misli železniška uprava jutranji gorenjski vlak preložiti na bolj zgodno uro. Prosimo, naj ta vlak vozi po dosedanjem voznom redu, sicer mora delavstvo in dijaštvo prežgdati od doma.

— Demobilizacija. V vojnem ministru se vrše priprave za demobilizacijo prvega poziva narodne vojske. Demobilizacija se bo izvršila takoj, ko se popravi zunanji položaj.

— Otvoritev telefonske centrale pri poštenu uradu Bled 2. Pri poštenu uradu Bled 2 se je otvorila dne 6. t. m. telefonska centrala z javno govorilnico za krajevni in medkrajevni telefonski promet.

— Valute na borzi v Zagrebu dne 14. dec. Ameriški dolarji 100 dolarjev 10.000 K, Čehoslovaška krona 100 K 440 kron, Dinari 100 dinarjev 432 K, italijanske lire 100 lir 810 K.

Ljubljanske novice.

lj Dedni logar. Opozarjamo na predstavo, ki se bo vršila na Ljudskem odru ob pol 8. uri zvečer. Predprodaja vstopnic je v trafiki g. Modiceve, nasproti Jugoslovanski tiskarni, in v prodajalni založbe na Kongresnem trgu, nasproti Zvezdi.

lj Nezdrave razmere v prehrani prebivalstva, katere je ustvarila vojna, se še vedno niso izčistile ter se zadnji čas celo iznova zapletajo. Ves čas vojne smo doživljali, da so bila posebno vsa boljša živila dostopna pač nekaterim, ki so imeli obilo denarja ali »zveze« s tem in onim dobaviteljem, velika večina pa je bila obsojena na pomanjkanje in stradanje. Ob letošnji novini so se bile razmere pri nas dokaj izboljšale — živila so postala dostopna vsakomur, čeprav za drag denar. Kruh si dobil pri vsakem peku in ob vsakem času, tudi moka se je dobila pri vseh molarjih. No, ko so lakomni izvozniki v najkrajšem času odvedli iz dežele velik del pridelkov, smo dočakali, kar smo bili doživeli v začetku vojne: najpotrebnejša živila — krompir, moka, kruh, mleko, jajca so izginila iz svobodnega prometa, dobe se le še po ovinkih in nezasišanih cenah. Začela se je zopet stara gonja za živili, mučno, v npravnem in gospodarskem oziru škodljivo čakanje pred prodajalnami. Ljudska prehrana zopet silno trpi, trpi pa tudi domača vzgoja otrok in šolski pouk, trpi red in zadovoljnost v družinah. Te razmere so rodile razne samopočne akcije, nastale so krepke gospodarske organizacije, katerim je mogoče, preskrbeti svojim članom najnujnejša živila: moko in krompir. Ker te organizacije bodisi vsled tega, ker so namenjene gotovim slojem, bodisi ker zahtevajo od članov plačilo višjega ali nižjega deleža — niso dostopna ravno najpotrebnejšim slojem, prihajamo v skrajno nezdrav in nevzdržljiv položaj, da morajo najbedneši gledati, kako drugi nosijo na dom moko in krompir, a sami ne dobe ničesar. Zato je ravno še o pravem času prišla državna akcija za cenejša živila, ki se mora v prvi vrsti in v pretežni meri ozirati na proletarijat — delavski in duševni in paziti, da te akcije ne bodo zlorabljali imovitejši ljudje na škodo revnejšev. Ako ni upanja na skorajšnjo normalno preskrbo s kruhom, naj se nemudoma uvede krušna karta! A mestna občina naj, dokler trajajo sedanje izredne gospodarske razmere, vzame in ohrani prehrano zlasti revnejšega prebivalstva v svojih rokah.

lj Političen list za trgovske interese. »Jugoslavija« poroča: Ljubljanski trgovci

so imeli v nedeljo dopoldne v Mestnem domu zaupen sestanek, ki je bil samoumevno množično obiskan, saj so razpravljali o perečem vprašanju vladne protidraginske akcije. Ker so bili trgovci mnenja, da se je vse ljubljansko časopisje zarotilo proti njim, so sklenili, da osnujejo svoje lastno glasilo, in so v ta namen podpisali že nad pol milijona delniške glavice. List bo izhajal sprva menda kot tednik, pozneje pa ga razširijo v dnevnik; izhajati začne kakor hitro bo mogoče. Na sestanku so izvolili poseben odbor, ki naj pripravi vse potrebno; v odboru so gg. Lillig, ravnatelj sladkorne centrale, Iv. Jelacina ml., predsednik trgovskega gremija, dr. Windischer in dr. Murnik, tajnika trg in obrtne zbornice in dr. Mohorič.

lj Uboj na Igu pred ljubljansko poroto. Danes se zagovarja pred poroto pek in posestnik z Iga Ignacij Kukavica, ki se je 18. oktobra 1919 sprl s svojo ženo Marijo in poškodoval z utežjo po glavi. Žena je zuežala, mož pa za njo. Prišla mu je nasproti njegova svakinja Jožefa Poderžaj, ki mu je rekla: »Koga pa delaš!« kar ga je tako razburilo, da jo je toliko časa bil z utežjo po glavi, da jo je ubil. Poroti predseduje podpredsednik deželnega sodišča Regally. Ob zaključku »Večernega lista« razprava še ni bila zaključena. — Hilda Lorberjevo, o kateri smo včeraj poročali, je porota soglasno oprostila. Zagovarjala se je, da sta živila s Kacinom kakor »mož in žena«.

Narodno gledišče.

Opera:

Dne 16. decembra, torek: »Prodana nevesta«. Abon. E.

Dne 17. decembra, sredo: »Lepa Helena«. Abon. B.

Dne 18. decembra, četrtek: »Rigoletto«. Abon. A/2.

Drama.

Dne 16. decembra, torek: Zaprt.

Dne 17. decembra, sredo: »Na pologu«. Abon. D.

Dne 18. decembra, četrtek: »Tat«. uradna predstava. Izven abon.

Aprovizacija.

a Samopomoč, gospodarska zadruga javnih nameščencev v Ljubljani, je doslej razdelila med svoje člane krompirja in moke. Ta teden, od četrta dalje, se začne razdeljevanje masti, fižola, soli, jajec in vžgalic. Obdeli se po 200 članov na dan in sicer po vrsti števil na nakaznih knjižicah od 1 do 3000. Natančna razvrstitev je razvidna na lepkih v izložbenih oknih poslovalnice na Vodnikovem trgu št. 5. Mnogo članov še ni prišlo podpisat pristopnice in ni vzelo nakazne knjižice. Za zamudo so odgovorni sami. Načelstvo.

Otrok.

Spisal Rabindranat Tagore.

(Dalje.)

Končno je prišel za dečka čas, ko je bilo treba hoditi v šolo. Rajharan je prodal svoj mal kos zemlje in se je preselil v Kalunto. Tam je dobil po velikem trudu mesto služabnika in je poslal Tajna v šolo. Ni štedil truda, da mu je priskrbel najboljšo vzgojo, najlepše obleke in najzobornejšo hrano. Med tem je on živel samo perišču riža, in je govoril tiho sam pri sebi: »Ah, moj mladi gospod, moj ljubi mladi gospod, ti si me ljubil tako zelo, da si se povrnil v moje hišo. Ti ne smeš trpeti pomanjkanja.«

Dvanajst let je preteklo na ta način. Deček je znal dobro pisati in brati. Bil je vesel in zdrav. Posebno skrb je posvečal svoji zunanosti in je z veliko skrbnostjo negoval svoje lase. Bil je zapravljiv, ljubil je razkošje in je izdajal denar, kot mu je pozelelo srce. Njegovo razmerje do Rajharana ni bilo, kot razmerje do očeta, ki se je, dasi očetovski v svoji ljubezni, obnašal proti sinu vendarle kakor sluga. Drug pogrešek je bil, da je Rajharan pred vsemi zatajil, da je on njegov oče.

Gojenci zavoda, v katerem se je Fajlna šolal, so se zelo norčevali iz Rajharanovih podeželskih navad, in priznati moram, da jim je za hrbtnom svojega očeta pomagal tudi Fajlna pri njih šolah. Toda v globini svojega srca so ljubili vsi gojenci dobrodušnega in nežnega starega moža, in tudi Fajlna ga je zelo ljubil. Toda, kot rečeno, ljubil ga ni kot očeta.

Rajharan je postajal starejši in starejši in njegov gospodar je bil neprestano nezadovoljen z njim radi nepopolnega izvrševanja službe. Radi otroka se je bil izčrpal popolnoma, postal je telesno šibek in nezmožen za delo. Pozabljal je stvari, njegov razum je otopel. Njegov gospodar pa je je zahteval, da se vsako delo dovrši brez pogrška in ni trpel opravičevanj. Denar, ki ga je prinesel s seboj od prodane zemlje, je bil izčrpan. Njegov sin pa je mrmral neprestano radi obleke in je zahteval več denarja.

III.

Rajharana se je odločil naglo, pustil službo kot služabnik, zapustil sinu nekaj denarja in dejal: »Grem v mojo domačo vas, kjer moram opraviti par opravkov in se kmalu zopet povrnem.«

Naptil se je takoj v Baraset, kjer je bil Anukul za sodnika. Anukulova žena je bila še vedno potrta od žalosti. Nobe-nega drugega otroka več ni bila rodila.

Nekega dne je počival Anukul po dolgem in trudnem dnevu. Njegova žena je bila ravno kupila za zelo visoko ceno od nekega berača zelišče, o katerem so dejali, da skriva rojstvo nekega otroka. V tm so zaslišali pozdravljajoči glas na dvorišču. Anukul je šel ven, da bi videl kdo je. Bil je Rajharan. Anukul je bil ganjen, ko je zagledal svojega starega slugo.

Vprašal ga je to in ono in mu ponudil, da lahko stopi pri njemu v službo.

Rajharan se je zasmehljaval topo in je odgovoril: »Z mojo gospodarico bi rad govoril.«

Anukul je šel z Rajharanom v hišo, kjer ga gospodarica ni sprejela tako gorko kot njegov stari gospod. Rajharan se ni zmenil za to, sklenil je roke in dejal: »Ni bila Padma, ki vam je ukradla otroka. Jaz sem ga bil ukradel.«

Anukul je vzkliknil: »Veliki Bog! Ha! Kaj! Kje je?«

Rajharan je odgovoril: »On je pri meni. Pojtranjem ga bom pripeljal.«

Bila je nedelja. Ta dan ni bilo dela v sodišču. Oba zakonska sta gledala na cesto in čakala od ranega jutra na Rajhara nov prihod. Ob deseti uri je prišel in peljal Fajlna za roko.

(Dalje.)

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Jože Rutar.

Tiskal »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.